

Jerusalem: Sedom, Eden, and Ourselves

Bereshit ch.14

¹⁷The king of Sodom came out to meet him after he returned from defeating Chedorlaomer and the kings with him, in the Valley of Shaveh, which is the Valley of the King.

¹⁸And King Melchizedek of Salem brought out bread and wine; he was a priest of God Most High. ¹⁹He blessed him, saying,

"Blessed be Abram **of God Most High,**

Creator of heaven and earth.

²⁰And blessed be **God Most High,**
Who has delivered your foes into your hand."

And [Abram] gave him a tenth of everything.

²¹Then the king of Sodom said to Abram, "Give me the persons, and take the possessions for yourself."

²²But Abram said to the king of Sodom, "I swear **to the Lord, God Most High, Creator of heaven and earth:** ²³I will not take so much as a thread or a sandal strap of what is yours; you shall not say, 'It is I who made Abram rich.' ²⁴For me, nothing but what my servants have used up; as for the share of the men who went with me—Aner, Eshkol, and Mamre—let them take their share."

Ramban

And Malchizedek king of Shalem – This is Jerusalem as it says, "His Tabernacle was in Shalem..." (**Tehillim 76:3**) And in the days of Yehoshua her king was also called "Adonitzedek" (**Yehoshua 10:1**) because from long ago the nations knew that site was the choicest of all places, located at the center of the settled world. Or they knew its value through received tradition, that it was aligned counter to the heavenly Temple where the Holy One's Presence dwells, which is called "tzedek" (righteousness).

Bereshit ch.13

¹⁰Lot looked about him and saw how well watered was the whole plain of the Jordan, all of it—this was before the Lord had destroyed Sodom and Gomorrah—all the way to Zoar, **like the garden of the Lord, like the land of Egypt.** ¹¹So Lot chose for himself the whole plain of the Jordan, and Lot journeyed eastward. Thus they parted from each other; ¹²Abram remained in the land of Canaan, while Lot settled in the cities of the Plain, pitching his tents near Sodom. ¹³**Now the inhabitants of Sodom were very wicked sinners against the Lord.**

1. בראשית פרק יד

(טז) ויִשָּׁב אֶת כָּל הָרָכָשׁ וּגְמָל וְחֵיט וְרָכָשׁוֹ הַשִּׁיב וְגַם אֶת הַנָּשִׁים וְאֶת הָעָם: (יז) וַיֵּצֵא מֶלֶךְ סֹדֹם לִקְרָאתוֹ אֶתְרֵי שׁוּבוֹ מִהַכּוֹת אֶת כְּדֻרְלַעְמֵר וְאֶת הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶל עֵמֶק שְׁוֹהֵה הוּא עֵמֶק הַמֶּלֶךְ:

(יח) וּמֶלְכִי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם הוֹצִיא לָחֶם וַיֵּינן וְהוּא כֹהֵן לֵאלֹהֵי עֵלִיֹן: (יט) וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לֵאלֹהֵי עֵלִיֹן קִנְיַן שָׁמַיִם וָאָרֶץ: (כ) וּבְרוּךְ אֵל עֵלִיֹן אֲשֶׁר מִגֹּן צִרִיד בְּיָדָהּ וַיִּתֵּן לוֹ מִעֶשֶׂר מִכָּל:

(כא) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סֹדֹם אֶל אַבְרָם תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ וְהָרָכָשׁ כֹּחַ לִי:

(כב) וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סֹדֹם הֲרִימְתִּי יָדִי אֶל יְדֹנָד אֵל עֵלִיֹן קִנְיַן שָׁמַיִם וָאָרֶץ: (כג) אִם מַחֲוֹט וְעַד שְׂרוּף נֶעַל וְאִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לִי וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הִעֲשִׂיתִי אֶת אַבְרָם: (כד) בְּלִעְדֵּי רֶק אֲשֶׁר אֶכְלוּ הַנְּעָרִים וְחִלְקֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִלְכוּ אִתִּי עֲנֵר אֲשָׁפֵל וּמִמָּרָא הֵם יִקְחוּ הֵלָכָם: ס

1b. רמב"ן

(יח) ומלכי צדק מלך שלם – היא ירושלים, כענין שנאמר (תהלים עו ג) ויהי בשלם סוכו. ומלכה יקרא גם בימי יהושע "אדני צדק" (יהושע י א), כי מאז ידעו הגוים כי המקום ההוא מבחר המקומות באמצע הישוב, או שידעו מעלתו בקבלה שהוא מכון כנגד בית המקדש של מעלה ששם שכינתו של הקב"ה שנקרא "צדק".

2. בראשית פרק יג

(י) וַיֵּשֶׁב לוֹט אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא אֶת כָּל כְּפַר הַיַּרְדֵּן כִּי כָלָה מִשְׁקָהּ לִפְנֵי שַׁחַת יִקְנֶה אֶת סֹדֹם וְאֶת עֲמֹרָה בְּגֹן יִקְנֶה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּאֶכָה צֹעֵר:

(יא) וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כְּפַר הַיַּרְדֵּן וַיֵּסַע לוֹט מִקְדָּם וַיִּפְרְדוּ אִישׁ מֵעַל אֶחָיו:

(יב) אַבְרָם יָשָׁב בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וְלוֹט יָשָׁב בְּעָרֵי הַכְּפָר וַיֵּאָהֵל עַד סֹדֹם:

(יג) וְאֲנָשֵׁי סֹדֹם רָעִים וְחַטָּאִים לִיקְנוֹת מֵאִד:

3. בראשית פרק יד

ויהי, בימי אמרפל מלך-שנער... עשו מלחמה, את-כרע מלך סדם, ואת-ברשע, מלך עמרה; שנאב מלך אדמה, ושמאבר מלך צב"ים, ומלך בלע, היא-צער.

4. בראשית פרק ב

(ט) וַיִּצְמַח יִקְנֶה אֱלֹהִים מִן הָאֲדָמָה כָּל עֵץ נִחְמָד לְמִרְאָה

Bereshit ch.2

⁸The Lord God planted a garden in Eden, in the east... caused to grow every

tree that was pleasing to the sight and good for food...

A river issues from Eden to water the garden, **and it then divides and becomes four branches.** ¹¹The name of the first is Pishon, ... the second river is Gihon... the third river is Tigris... the fourth river is the Euphrates.¹⁵The Lord God took the man and placed him in the garden of Eden, to till it and tend it.

Isaiah/Yishayahu ch.1

The vision of Isaiah the son of Amoz, which he saw concerning Judah and Jerusalem in the days of Uzziah, Jotham, Ahaz, and Hezekiah, kings of Judah.

The Wickedness of Judah

² Hear, O heavens, and give ear, O earth; for the Lord has spoken:

"Children have I reared and brought up, but they have rebelled against me.

³ The ox knows its owner, and the donkey its master's crib, but Israel does not know, my people do not understand."

⁴ Ah, sinful nation, a people laden with iniquity, offspring of evildoers, children who deal corruptly!

They have forsaken the Lord, they have despised the Holy One of Israel, they are utterly estranged.

⁷ Your country lies desolate; your cities are burned with fire; in your very presence foreigners devour your land; it is desolate, as overthrown by foreigners.

And the daughter of Zion is left like a booth in a vineyard, like a lodge in a cucumber field, like a besieged city.

⁹ If the Lord of hosts had not left us a few survivors, we should have **been like Sodom, and become like Gomorrah.**

¹⁰ Hear the word of the Lord, you **rulers of Sodom!**

Give ear to the teaching of our God, **you people of Gomorrah!**

¹¹ "What to me is the multitude of your sacrifices? says the Lord; I have had enough of burnt offerings of rams and the fat of well-fed beasts;

¹² "When you come to appear before me, who has required of you this trampling of my courts?

¹⁵ When you spread out your hands, I will hide my eyes from you; even though you make many prayers, I will not listen; your hands are full of blood.

¹⁶ Wash yourselves; make yourselves clean; remove the evil of your deeds from before my eyes; cease to do evil,

¹⁷ learn to do good; seek justice, correct oppression; bring justice to the fatherless, plead the widow's cause.

²¹ How the faithful city has become a whore, she who was full of justice! Righteousness lodged in her, but now murderers.

²² Your silver has become dross, your best wine mixed with water.

²³ Your princes are rebels and companions of thieves. Everyone loves a bribe and runs after gifts.

וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע:
(י) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד ונהר
לארבעה ראשים: (יא) שם האחד פישון ... הנהר השני
גיוחון ... הנהר השלישי תיגריס ... והנהר הרביעי הוא
פרת: (טו) וישקו יקנוק אלהים את האדם וינחלו בגן עדן
לעבדה ולשמרה:

5. ישעיהו פרק א

(א) חזון ישעיהו בן אמוץ אשר קנה על
יהודה וירושלם בימי עזיהו יותם אחז
יהזקיהו מלכי יהודה: (ב) שמעו שמים
והאזיני ארץ כי ידוד דבר בנים גדלתי
ורוממתי והם פשעו בי: (ג) ידע שור
קנהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע
עמי לא התבונן: (ד) הוי גוי חטא עם כבוד
עון ורע מרעים בנים משחיתים עזבו את
ידוד נאצו את קדוש ישראל נזרו אחור:
... (ז) ארצכם שממה עריכם שרפות אש
אדמתכם לנגדכם זרים אכלים אתה
ושממה כמהפכת זרים: (ח) ונותרה בת
ציון כספה ככרם כמלונה במקשה בעיר
נצורה:

(ט) לולי ידוד צבאות הותיר לנו שריד
כמעט כסדם היינו לעממה דמינו
⊙ (י) שמעו דבר ידוד קציני סדם האזינו
תורת אלהינו ⊙ עם עממה: (יא) למה לי
רב זבחיכם יאמר ידוד שבבעתי עלות
אילים וחלב מריאים ודם פרים וכבשים
ועתידים לא תפצתי: (יב) כי תבאו
לראות פני מי בקש זאת מידכם רמס
תצרי: ... (טו) ובפרשכם כפיכם אעלים
עיני מכם גם כי תרבו תפלה אינני שמע
ידיכם דמים מלאו:

(טז) רחצו הזכו הסירו רע מעלליכם
מנגד עיני חדלו הרע: (יז) למדו היטב
דרשו משפט אשרו חמוץ שפטו יתום
ריבו אלמנה:

(כא) איכה היתה לזונה קריה נאמנה
מלאתי משפט צדק יליו בה ועתה
מרצחים: (כב) כספה הנה לסיגים סבאד
מהול במים: (כג) שריד סוררים וחברי
גנבים כלו אהב שחד ורדף שלמנים יתום
לא ישפטו וריב אלמנה לא יבוא אליהם:

פ

They do not bring justice to the fatherless, and the widow's cause does not come to them.

²⁴ Therefore the Lord declares, the Lord of hosts, the Mighty One of Israel:

“Ah, I will get relief from my enemies and avenge myself on my foes.

²⁵ I will turn my hand against you and will smelt away your dross as with lye and remove all your alloy.

²⁶ And I will restore your judges as at the first, and your counselors as at the beginning.

Afterward you shall be called the city of righteousness, the faithful city.”

²⁷ Zion shall be redeemed by justice, and those in her who repent, by righteousness.

(כד) לכן נאם האדון ידוד צבאות אבי

ישראל הוי אנהם מצרי ואנקמה מאויבי:

(כה) ואשיבה ידי עליך ואצרך ככר

סיגוף ואסירה כל בדיליך: (כו) ואשיבה

שפטך ככראשנה ויעצוף כבתחלה

אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה

נאמנה: (כז) ציון במשפט תפדה

ושביה בצדקה:

Zecharia ch.14

Behold, a day of HaShem cometh, when thy spoil shall be divided in the midst of thee. 2 For I will gather all nations against Jerusalem to battle...; And His feet shall stand in that day upon the mount of Olives, which is before Jerusalem on the east, and the mount of Olives shall cleft in the midst thereof toward the east and toward the west, so that there shall be a very great valley; and half of the mountain shall remove toward the north, and half of it toward the south....And there shall be one day which shall be known as HaShem'S, not day, and not night; but it shall come to pass, that at evening time there shall be light. 8 **And it shall come to pass in that day, that living waters shall go out from Jerusalem: half of them toward the eastern sea, and half of them toward the western sea; in summer and in winter shall it be.** 9 **And HaShem shall be King over all the earth; in that day shall HaShem be One, and His name one.** 10 **All the land shall be turned as the Arabah, from Geba to Rimmon south of Jerusalem; and she shall be lifted up, and inhabited in her place, from Benjamin's gate unto the place of the first gate, unto the corner gate, and from the tower of Hananel unto the king's winepresses. 11 And men shall dwell therein, and there shall be no more extermination; but Jerusalem shall dwell safely (Zecharia Ch.14)**

6. זכריה פרק יד

(ד) ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזתים אשר על פני ירושלים מקדם ונבקע הר הזתים מחציו מזרחה ונמה גיא גדולה מאד ומש חצי ההר צפונה וסציו נגבה:

(ה) ונסתם גיא הרי כי יגיע גי הרים אל אצל ונסתם כאשר נסתם מפני הרעש בימי שזיה מלך יהודה ובא ידוד אלהי כל קדשים עמו: (ו) והנה ביום ההוא לא יהנה אור יקרות <יקפאון> וקפאון:

(ז) והנה יום אחד הוא יודע לידוד לא יום ולא לילה והנה לעת ערב יהנה אור:

(ח) והנה ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים חצנים אל הים השדמוני וסצנים אל הים האחרון בשני ובחורף יהנה: (ט) והנה ידוד למלך על כל הארץ ביום ההוא יהנה ידוד אחד ושמו אחד:

(י) יסוב כל הארץ כערכה מגבע לרמון נגב ירושלים וראמה וישבה תחתיה למשער בנימן עד מקום שער הראשון עד שער הפנים ומגדל חננאל עד יקבי המלך: (יא) וישבו בה ותרם לא יהנה עוד וישבה ירושלים לבטח:

Yechezkel ch.47

And he brought me back unto the door of the house... and, behold, there trickled forth waters on the right side. 3 When the man went forth eastward with the line in his hand, he measured a thousand cubits, and he caused me to pass through the waters, waters that were to the ankles. 4 Again he measured a thousand, and caused me to pass through the waters, waters that were to the knees. Again he measured a thousand, and caused me to pass through waters that were to the loins. 5 Afterward he measured a thousand; and it was a river that I could not pass through; for the waters were risen, waters to swim in, a river that could not be passed through... 8 Then said he unto me: **'These waters issue forth toward the eastern region, and shall go down into the**

7. יחזקאל פרק מז

(א) וישבני אל פתח הבית והנה מים יצאים מתחת מפתח הבית קדימה כי פני הבית קדים והמים ירדים מתחת מפתח הבית הימנית מנגב למזבח: (ב) ויוצאני דרך שער צפונה ויסבני דרך חוץ אל שער החוץ דרך הפונה קדים והנה מים מפכים מן הפתח הימנית: (ג) בצאת האיש קדים וקו בידו וימד אלף באמה ויעברני במים מי אפסים:

(ד) וימד אלף ויעברני במים מים ברכים וימד אלף ויעברני מי מתנים: (ה) וימד אלף נחל אשר לא אוכל לעבר כי גאו המים מי שחו נחל אשר לא יעבר: (ו) ויאמר אלי הראית בן אדם ויולכני וישבני שפת הנחל:

(ז) בשובני והנה אל שפת הנחל עץ רב מאד מזה ומזה: (ח) ויאמר אלי המים האלה יוצאים אל הגלילה השדמונה ויגדו על

Arabah; and when they shall enter into the sea, into the sea of the putrid waters, the waters shall be healed. **9** And it shall come to pass, that every living creature wherewith it swarmeth, whithersoever the rivers shall come, shall live; and there shall be a very great multitude of fish; for these waters are come thither, that all things be healed and may live whithersoever the river cometh. **10** And it shall come to pass, that fishers shall stand by it from En-gedi even unto En-eglaim; there shall be a place for the spreading of nets; their fish shall be after their kinds, as the fish of the Great Sea, exceeding many.

Yishayahu\Isaiah ch.51:1-3

Listen to Me, you who pursue JUSTICE, You who seek the Lord:
Look to the rock from which you were hewn, To the quarry you were dug from.
Look back to AVRAHAM your father, And to SARAH who brought you forth ...
Truly the Lord has comforted Zion, Comforted all her ruins;
He has transformed her WILDERNESS into EDEN, Her ARAVA into the GARDEN OF GOD.
Gladness and joy shall abide there, Thanksgiving and the sound of song."

9. Jerusalem Talmud. Sanhedrin ch.10

When David began to dig the foundations of the Temple, he dug 15 cubits and did not reach the deep. Finally he found one potsherd and sought to lift it up. Said [the potsherd] unto him: You may not. Said [David] unto it: And why not? Said [the potsherd] unto David: Because it is I who am restraining the deep. Said [David] unto it: And for how long have you been here? Said [the potsherd] unto him: Since the Almighty proclaimed on Mount Sinai 'I am the Lord thy God' (Exod. 20:2). At that moment the earth trembled and began to sink and I was placed here to restrain the deep. David, nevertheless, did not listen to it. As soon as he lifted it, the waters of the deep arose and sought to inundate the world.

הַעֲרֵבָה וּבָאוּ הַיָּמָה אֶל הַיָּמָה הַמוֹצְאִים <וּנְרַפְאוּ> וְנִרְפּוּ הַיָּמִים: (ט)
וְהָיָה כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר יִשְׁרָץ אֶל כָּל אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נְחָלִים יִחְיֶה
וְהָיָה הַדְּגָה רַבָּה מְאֹד כִּי בָּאוּ שָׁמָּה הַיָּמִים הָאֵלֶּה וַיִּרְפְּאוּ וְחַי כָּל אֲשֶׁר
יָבוֹא שָׁמָּה הַנֶּחֱל: (י) וְהָיָה <וְעַמְדוֹ> עָמְדוֹ וְעָלְיוֹ דְּוָגִים מֵעֵין גְּדִי וְעַד
עֵין עֶגְלִים מִשְׁטוֹם לְחֶרְמִים יִהְיוּ לְמִינָהּ תִּהְיֶה דְּגָתָם כְּדָגַת הַיָּם
הַגָּדוֹל רַבָּה מְאֹד: (יא) <בְּצִאָתוֹ> בְּצִאָתוֹ וַיִּגְבְּאוּ וְלֹא יִרְפְּאוּ לְמַלְחָה
נִתְּנוּ:

(יב) וְעַל הַנֶּחֱל יַעֲלֶה עַל שְׂפָתוֹ מִזָּה וּמִזָּה כָּל עֵץ מֵאֵכֶל לֹא יִבּוֹל
עָלָהּ וְלֹא יִתֵּם פְּרִי לְחֶדְשִׁיו וַיִּבְרַר כִּי מִיָּמָיו מִן הַמִּקְדָּשׁ הָמָּה יוֹצְאִים
<וְהָיוּ> וְהָיָה פְּרִי לְמֵאֵכֶל וְעָלָהּ לְתַרוּפָּה: ס

8. ישעיהו פרק נא

(א) שָׁמְעוּ אֵלַי רֹדְפֵי צֶדֶק מִבְּקָשֵׁי יְדֹנָד הַבֵּיטוּ אֶל צוּר
חֲצִבְתָּם וְאֶל מִקְרַת בּוֹר נִקְרְתָם:
(ב) הַבֵּיטוּ אֶל אֲבֹתֵיכֶם אֲבֹתֵיכֶם וְאֶל שָׂרָה תַּחֲוֹלְלָכֶם כִּי
אֶחָד קָרָאתִי וְאֶבְרָכֶהּ וְאֶרְבֶּהָ: ס
(ג) כִּי נָחַם יְדֹנָד צִיּוֹן נָחַם כָּל חֲרָבְתֶּיהָ וַיִּשֶׁם מִדְּבָרָהּ כְּעֵדֶן
וְעֶרְבָתָהּ כִּגְן יְדֹנָד שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִמְצָא בָּהּ תּוֹדָה וְקוֹל
זִמְרָה:

9. תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין פרק י דף כט טור א/ה"ב

וכן את מוצא בשעה שבא דוד לחפור תימליוסים של בית המקדש חפר חמש עשר מאוון דאמין ולא
אשכח תהומא ובסופא אשכח חד עציץ ובעא מירמיתיה אמר ליה לית את יכיל אמר ליה למה אמר
ליה דנא הכא כביש על תהומא אמר ליה ומן אימת את הכא אמר ליה מן שעתא דשמע רחמנא קליה
בסיני אנכי יי' אלהיך רעדת ארעא ושקועת ואנא יהיב הכא כביש על תהומא אף על גב כן לא שמע
ליה כיון דרימיה סליק תהומא ובעא מטפא עלמא והוה אחיתופל קאים תמן אמר כדון דוד מתחנק
ואנא מליך אמר דוד מאן דחכם דידע מקימתיה ולא מקים ליה ייא סופיה מתחנקא אמר מה דאמר
ואוקמיה התחיל דוד אומר שירה שיר המעלות שיר למאה עולות על כל מאה אמה היה אומר שירה

[תרגום לעברית]

בשעה שבא דוד לחפור היסודות של בית המקדש חפר חמשה עשר מאות אמה ולא מצא את התהום .
ולבסוף, מצא עציץ (חרס) אחד וביקש להרימו. אמר לו: אינך יכול. אמר לו: למה? אמר לו שאני
כאן כבוש על התהום. אמר לו ומאימתי אתה כאן? אמר לו משעה שהשמיע ה' קולו בסיני "אנכי ה'
אלקיך", רעדה הארץ ושקעה, ואני נתון כאן, כבוש על התהום.
אף על פי כן, לא שמע לו. כיון שהרימו, עלה התהום וביקש להציף את העולם. ... אמר דוד: מי
שחכם שיודע להעמידו ואינו מעמידו יהא סופו שייחנק. אמר מה שאמר והעמידו.
התחיל דוד אומר שירה: שיר המעלות, שיר למאה עולות. על כל מאה אמה היה אומר שירה